

[Kristen Amby.]

sæder og skikke tillige får mulighed for at blive indført helt i den danske kultur, som de selv ønsker at indføres i, så er det nødvendigt, at der lægges den rette vægt på, at grønlændere lærer at beherske det danske sprog. Det er det afgørende i hele denne reform. Jeg forstår godt, at man har måttet gå gradvis frem og derfor har delt børneskolen i en A-linie og en B-linie; jeg vil håbe, at inden længe bliver det altsammen B-linien, men som med enhver reform, der ikke blot skal være en papirreform, men en virkelig reform, må det ske gradvis.

Vedrørende sundhedsvæsenet håber jeg ikke, at det på grund af praktiske vanskeligheder, mangel på materialer o. s. v., vil vare ret længe, inden statsministeren kan fremkomme med et rammeforslag om det for sundhedstilstanden ganske nødvendige boligbyggeri, der må finde sted og skal finde sted i Grønland. Det er et af de punkter, på hvilket vi synes vi undertiden ikke har gjort tilstrækkeligt, for at sige det mildt. Der er ikke tvivl om, at der her kræves både store pengemidler og hurtig handling, men vi har set for 5 år siden, hvordan man i en tvangssituation her i Danmark ved en energisk mands arbejde hurtigt kunne lave boliger for flere hundrede tusind, så det skulle ikke være uoverkommeligt, når tidspunktet er inde, at få opført de nødvendige boliger, og boliger af en sådan standard, at de passer ikke alene til det levesæt, man har deroppe, men også til den højere levestandard, der er formålet med reformerne.

Jeg skal dernæst gøre nogle enkelte bemærkninger vedrørende de forslag, der handler om de erhvervs-mæssige og de økonomiske forhold. I en vis forstand er disse jo det egentlig nye. Det er her, springet virkelig føles, springet fra det lukkede land til det relativt åbne land.

Forslaget vedrørende den grønlandske handel har jeg ingen indvendinger at gøre imod. Jeg vil dog gerne sige til venstres ordfører, det ærede medlem hr. From, at jeg synes, at når der i styrelsesrådet, som det er foreslået i § 3, er et medlem fra Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, så må denne organisation om at finde det rigtige medlem og bestemme, om det skal være en, der væsentlig tager sig af produktionsforetagender eller af forbrugsforetagender. Det er i og for sig noget, som det må tilkomme denne institution at afgøre. Jeg tror ikke, man kan gå længere

i retning af at få medlemmer fra kooperationen i dette styrelsesråd, end man her har gjort.

Det vigtigste af disse lovforslag er forslag til lov om udøvelse af erhverv i Grønland. Det er allerede sagt — det behøver ingen understregning af mig —, at man ikke med et slag kan gå med til en fuldstændig indførelse af den frie konkurrence eller det frie markeds priser, og derfor er det ganske naturligt, at man kommer ind på tanken og de deraf følgende bestemmelser om, at der må ske en konjunkturudlignende virksomhed. For storfiskeriet kan forholdene svinge fra en eventuel højkonjunktur, der giver meget høje priser og som følge deraf en høj dagløn for grønlænderne, til dårligt fiskeri og dårlige priser, og disse svingninger vil, i hvert fald som forholdene endnu er, ikke kunne tages på en gang af en befolkning, der er vant til at være under beskyttelse mod den slags storme. Det er derfor naturligt, finder jeg, at man er kommet ind på tanken om en konjunkturudlignende virksomhed, og forsåvidt det udelukkende gjaldt indbyggere, der boede i Grønland, enten de er kommet her fra kongeriget eller er indfødte, ville der heller ingen vanskeligheder være. Vanskeligheden ligger i, at erhvervsdrivende fra Danmark, f. eks. storfiskere, tager derop, får næringsbevis og ret til at fiske i de grønlandske farvande eller fiske ude på frit territorium, men i forbindelse med fabrikker, der bearbejder fangsten i selve Grønland. Jeg kommer ikke med nogen indvending derimod; men jeg spørger, om man ikke kan se, hvor vanskeligt det vil være for den slags fiskere at måtte regne med to priser, en, som de opnår som eksportører, hvis de er noget længere ude, og en, som de opnår i Grønland. Indtil man eventuelt får etableret en særlig salgsorganisation, er det jo gennem den grønlandske handel eller de eksportvirksomheder, der bliver oprettet i Grønland, at man afsætter sine produkter, og det er naturligt, at der må afgives en del til et udligningsfond af de opnåede priser, og det er vel også selvfølgelig, at denne del må være adskilligt større, når priserne er høje, end når de er små. Men jeg håber, at man i dette problem, der principielt kan se så vanskeligt ud, men som ikke kan undgås, det erkender jeg, kan finde den praktisk rigtige løsning.

Jeg går ud fra, at den dispensation, som er omtalt i § 13, og som kan gives af statsministeren eller efter dennes bemyndigelse af landshøvdingen, vedrørende punkterne 2